GAZETA KRAKOWSKA

N^ro 104.

z KRAKOWA dnia 30 GRUDNIA 1827 ROKU w NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 22 Grudnia.

Dnia 19go Grudnia odbyło się pierwsze zebranie ogólne Akcyonaryuszów Towarzystwa Oszczędności. Po zdaniu sprawy z czynności swoich przełożyła dotychczasowa Deputacyia rachunki, z których się wykazało, iż znayduie się złożonych w Kassie zł: 266,281 JW. Wierzbicki Cenzor Towarzystwa zaświadczył, iż odbywszy rewizyią Kassy wraz z W. Kostyałem, zastał stan iey zgodny z odczytanym bilansem, i znalazł wszystkie Listy Zastawne andossowane na imie Towarzystwa. Przystąpiono daley do wyboru Prezesa, Cenzorów i Członków Deputacyi; zaproszeni zostali, JW. Znamierowski i Krzywoszewski na Assessorów do liczenia kresek, i W. Karol Hoffman do prowadzenia protokółu. Wotuiących było 92. Prezesem większością głosów obrany został Henryk Łubieński. Na Cenzorów naywięcey mieli kresek Józef Lubowidzki i Tomasz Hr. Łubieński; zastępcami zaś są: Władysław Hs. Ostrowski i Marcelli Jarczewski; w Deputacyi Członkami czynnemi zostali: Franciszek Łaśkiewicz, Bazyli Ostapowicz, Józef Drewnowski, Karol Hoffman, Ludwik Wierzbicki, Piotr Hr. Łubieński, Kilian Sliwowski, Woyciech Trzetrzewiński, i Członkami honorowemi; Seweryn Czerniewicz, Malcz, Hilary Ostrowski, Michał Gostkowski. Poddanym został nakoniec Zebraniu Ogólnemu pod zadecydowanie wybór mieysca, gdzie Depozyt Towarzystwa ma bydź składany. Większością głosów upoważniona została Deputacyia uzyskać od Dyrekcyi Główney T. K. Z. zezwolenie, aby w iey Kassie iak dotąd Listy Zastawne Towarzystwa Oszczędności mogły bydź umieszczone.

Kurs Listów Zastawnych.
Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.
Za Sto złotych w Listach Zastawnych
bez dwóch Kuponów białych.

Przedaiących nie ma:
Kupuiący ofiaruią zł: 83 gr: —
Istotnie nie przedano.
W Warszawie dnia 20 Grudnia 1827 r.
F. H. *Schaber* S. G. K. W.

Z Petersburga d. 22 Listopada K. D.

W dniu 31 Października odbyło się w tuteyszey stolicy uroczyste posiedzenie coroczne Cesarskiego wolnego Ekonomicznego Towarzystwa. Sekretarz Towarzystwa uwia-

domił, że N. Pan podwoił summę 5000 rubli, którą Towarzystwo co rok od rządu otrzymywało i zdał sprawę z czynności Towarzystwa. Towarzystwo ma 4000 xiążek w językach: Rossyyskim, Niemieckim, Francuzkim, Angielskim, Łacińskim, Włoskim, Polskim, Szwedzkim, Duńskim i Hollenderskim. Radca Stanu Gołyński miał rzecz o postępach szczepienia ospy ochronney w Guberniiach Petersburgskiey i Mohilewskiey, dokąd towarzystwo wysłało kosztem swoim czterech uczniów Petersburgskiego Domu Wychowania, niemniey innych Guberniy, gdzie Towarzystwo rozmaitemi sposobami do celu tego dążyło; czterech wspomnionych uczniów zaszczepiło ospę w Gubernii Petersburgskiey 10,648 dzieciom, a nauczyło szczepienia ospy 117 osób. W dwóch obwodach Gubernii Mohilewskiey zaszczepili ospę wspomnieni uczniowie 2709 dzieciom, a nauczyli szczepienia 69 osób. Od początku, iak się Towarzystwo tak pożytecznem przedsięwzięciem trudnić zaczęło, aż do 31 Października r. b. zaszczepiono ospę staraniem Towarzystwa 1,009,276 dzieciom, a nauczono jey szczepienia 2559 osób. Przez ten przeciąg czasu rozesłano 13,560 szklaneczek z linfą, 98,200 samych szklaneczek, lancetów i igieł do szczepienia sztuk 416,228, a nauki szczepienia ospy 142,606 exemplarzy w rozmaitych językach.

— Dnia 25 —

(Z Dziennika Petersburgskiego.)

N. Cesarz Jmć raczył wydać dnia 8go b. m. następuiące Reskrypta do Vice-Admirałów Codringtona i de Rigny:

Reskrypt do Vice-Admirała Codringtona.

Panie Vice-Admirale Codrington. Odniosłeś WPan zwycięztwo, za które Europa ucywilizowana winna WPanu dwoiaką wdzięczność. Pamiętna bitwa Nawaryńska, i śmiałe obroty, które ią poprzedziły, nietylko okazuią światu miarę gorliwości trzech wielkich Mocarstw w sprawie, którey bezinteressowność ich obiawią szlachetny charakter; lecz oraz dowodzą, co może stałość przeciw liczbie, i waleczność przyzwoicie kierowana przeciw odwadze ślepey, wspieraney iakiemikolwiek bądź siłami. Imie WPana należy odtąd do potomności. Mniemałbym, iż pochwałami osłabię sławę, która to imie otacza; lecz czuię potrzebę ofiarowania WPanu świetnego znaku życzliwości i szacunku, iakie wzbudzasz w Rossyi. Tym celem przesyłam WPanu załączony tu order woyskowy S. Jerzego. Potęga morska Rossyyska chlubi się z otrzymania pochwały od WPana przed Navarino, a co do Mnie, miło mi bardzo zapewnić WPana o uczuciach poważania Mego dla WPana.

Reskrypt do Vice-Admirała de Rigny.

Panie Vice-Admirale de Rigny. Miałeś WPan w sławney bitwie Nawaryńskiey uczestnictwo, godne Mocarstwa, którego potęgą dowodzisz, i waleczności, która zawsze naród Francuzki odznaczała. Lecz usługi WPana w tym pamiętnym wypadku nie ograniczaią się do samey tylko Francyi, i trzey Monarchowie, którzy dziś z nayszlachetnieyszą bezinteressownością utrzymuią wspólną odtąd sprawę, winni WPanu równą wdzięczność. Poczytuię Sobie za obowiązek okazać WPanu Moię wdzięczność, i przesyłam załączoną wstęgę orderu Sgo Alexandra Newskiego. Ozdoba ta będzie dla WPana, Panie Vice-Admirale, dowodem wysokiego Moiego szacunku. Masz do niego niezaprzeczone prawa, i zawsze bardzo miło mi będzie ponowić WPanu wynurzenie uczuć, iakie mam dla WPana.

Dnia 21go b. m. Pan Morgan-Thomas, podróżny Angielski, i Doktor Granvill, lekarz J. K. M. Xiążęcia Klarencyi, Wielkiego Admirała Angielskiego, mieli zaszczyt bydź przedstawionemi N. Cesarzowi Jmci i N. Cesarzowey Matce.

Doktor Granville, członek Królewskiego Londyńskiego Towarzystwa i Cesarskiey Petersburgskiey Akademii nauk, zamyśla przed wyiazdem z tuteyszey stolicy, za zezwoleniem Prezesa Pana Uwarowa, czytać w Akademi Rozprawę o sposobie balsamowania u starożytnych, tudzież o Mumii kobiety, bardzo dobrze zachowaney, która będzie wystawiona iako maiąca służyć do iego demonstracyi. Rozprawa ta, która iest owocem głębokich badań i prac Pana Granville, otrzymała od Towarzystwa Londyńskiego tem pochlebnieyszą pochwałę, iż to szanowne zgromadzenie za obowiązek sobie poczytało umieścić ią w Tranzakcyiach filozoficznych.

Listy z Tiflis donoszą, iż woyska nasze weszły do miasta Koi. Nie otrzymaliśmy ieszcze urzędowego rapportu Jenerała Adjutanta Paszkiewicza o tym wypadku.

Z *Paryża d. 15 Grudnia.*

Xżę Polignac, Poseł nasz w Londynie i Hr. Murat, prefekt Lillu, mieli wczoray przed południem u J. K. Mci prywatne posłuchania. W południe odwiedził Monarcha wystawienie obrazów.

Baron Vitrolles mianowany został Posłem naszem w Florencyi.

Dnia 12 w wieczór była u Hr. Villele rada Ministrów, która od godziny kwadrans na 8mą do kwadransu na 11tą trwała.

Dziennik Goniec zapewnia, iż zmarły Król obiecał wielu osobom godności parowskie, czego teraźnieysi Ministrowie nie dopełnili. W dzisieyszych iednak Gazetach czytamy tylko domysły o losie tychże Ministrów. Gazeta Francyi nie dopuszcza upadku przewagi Hr. Villela i zgania całą winę przeciw teraźnieyszym Ministrom na oppozycyą i rozdwoienie pomiędzy roialistami. Inne pisma wymieniaią iuż osoby na nowych Ministrów, wszelako utrzymuią Hr. Villele Prezesem rady Ministrów.

Poseł Rossyyski, Hr. Pozzo di Borgo, miał dnia 13 b. m. prywatne posłuchanie u Króla.

Nazwisko Scribe czytać się dało d. 12 b. m. siedem razy na obwieszczeniach pierwszych tuteyszych teatrów: teatru opery w sztuce *Somnabule*, teatru Francuzkiego w sztuce *Mariage d'argent*, teatrze opery komiczney *le concert a la Cour*, a 4ry razy w obwieszczeniach teatru du Madame.

Minister Hr. Corbiere wyiechał dnia 10 b. m. pierwszy raz po swey chorobie.

Rząd nasz przedsięwziął przeciw rozboiom morskiem takie same środki, iak Angielski. Rozkaz w tey mierze Ministra morskiego do Admirała de Rigny pod dniem 29 Listopada iest następuiącey osnowy:

"Mci Viceadmirale! Przekładałeś mi nieraz, iż mimo wielkiey czynności zostaiących pod WPana rozkazami okrętów, trudno iest wstrzymać rozboie morskie w Lewancie, gdyż Władcom Grecyi zbywa częścią na tęgości, częścią na sposobach do wstrzymania zabronionych przedsięwzięść kortarzow, którzy zasłaniaią się banderą Grecką. Zniszczenie flotty Tureckiey w Navarino odeymuie okrętom Greckim wszelki do tego pozór zwłaszcza, gdy nie są zmuszone bronić wyspy Morei przeciw okrętom Tureckim. W takim stanie rzeczy, iest zamiarem J. K. Mci zasłaniać wspólnie z swoiemi Sprzymierzyńcami neu-

)s(

tralny handel na Archipegu, który iest na niebezpieczeństwa wystawiony, przeto rozkazał mi Król zalecić WPanu, ażebyś okrętom swey eskadry nakazał zatrzymać każdy okręt, który na morzu pod banderą Grecką napotka i do Tulonu odesłać, wyiąwszy iedynie należące do Rządu Greckiego okręty i wedle iego instrukcyy działaiące. Uwiadomisz WPan naprzód Rząd Grecki o postanowieniu J. K. Mci i zostawisz dni 14 czasu okrętom Greckim do powrotu do swych portów. W przeciągu zaś czasu tego każesz tylko zabierać okręty, które wiedząc o rzeczonem postanowieniu działania swoie odbywaią lub okręty pod banderą Francuzką przetrząsaią i obdzieraią.,,

W Alexandryi bitwa pod Navarino zrobić musiała wielką trwogę, zwłaszcza, iż wcale nie spodziewano się takiego wypadku. Owszem, iak wyraża list ztamtąd pod dniem 10 Listopada spodziewano się pokoiu. Vicekról, który w tey chwili odebrał od syna swoiego Ibrahima doniesienia, każe zapewne ustąpić mu z Morei.

P. Champmartin, młody malarz, który w Czerwcu 1826 r. znaydował się w Stambule, zatrudniony iest wygotowaniem wielkiego obrazu buntu Jańczarów, który znawcy bardzo chwalą i będzie zapewne w Louwrze wystawiony.

Obfity w imaginacyią Picard wydał niejako pół romansu pod tytułem: "Siedem ożenin Aloyzego Galland,, w 3ch częściach, który świat Paryzki bardzo zatrudnia.

Królowi Hiszpańskiemu, ktoremu szlachta, mnóstwo żebraków i próżniaków zabrania nadać swoiemu kraiowi rozumney konstytucyi, wyraża P. Montlosier w wydanem świeżo swoim piśmie: "Gdybym był pierwszym Ministrem i zaufaniem Monarchy zaszczyconym, zgromadziłbym około siebie naczelników samowładnego rządu i przełożyłbym im, iż Król potrzebuie doradczego zgromadzenia. Dawniey składało się to zgromadzenie z Baronów i Wazałów, ale teraz składać się powinno z reprezentantów wszystkich stanów i klas, porozumiałbym się z wszystkiemi władzami i przyiaciołmi. Prosiłbym długo o ich zezwolenie; ale gdybym ich znalazł nie ugiętemi, kazałbym na mocy samowładney władzy 20 do 50 z nich obwiesić, a naypierwey Calomarde i Oyca Cyrillo.,,

Wiadomość o spaleniu Turecko-Egipskiey flotty pod Navarino nadeszła przez Amerykański okręt dnia 16 Listopada do Tunis, lecz nie zrządziła tam żadney niespokoyności.

Odkaz zmarłego P. Stael na tayny cel przeznaczony być ma na uchylenie handlu niewolnikami.

Jedynaczka córka Bankiera Lafitte zaślubić się ma z Xciem Moskwy (naystarszym synem Marszałka Neja Napoleona).

Xżę Raguzy (Marmont) tak źle prowadził interessa handlowe, iż wierzycielom swoim ofiaruie po 33 za sto.

Podług listów z Marselii Wechabici w szczęśliwey Arabii zbuntowali się przeciw Vicekrólowi Egipskiemu, Mehemed Aly, i pobili wysłany przeciw nim batalion iego regularnego woyska.

Podług prywatnych listów obrodziły się bardzo tego roku wina w Burgundyi; gatunek ich iest dobry i cena mierna.

Z Włoch d. 7 Grudnia.

W Liwornie znayduie się teraz piękny zbiór starożytności Egipskich, który przysłał tam z Alexandryi Konsul Szwedzki, P. Ana-

stazy. Znayduie się w nim wiele papirusowych zwinięć.

Gazeta Florencka zapewnia, że Wechabici, którzy iuż Mekę opanowali, dowodzonemi są przez officerów Europeyskich.

Gazety Rzymskie zawieraią wiadomość pod dniem 20 Listopada, że Sułtan zabronił wywozu żyta z Albanii do wysp Jońskich. W Janinie nałożony został woienny pobór 150,000 piastrów, na który Turcy 60, Chrześciianie 50, a Żydzi 40 tysięcy złożyć muszą.

Z Barcelony d. 5 Grudnia.

Wczoray o godzinie 10 przed południem Hr. d'Espanna wyiechał w towarzystwie całego głównego swoiego sztabu i tuteyszey Rady miasta na przeciwko NN. Królestwa Ichmość, którzy w godzinę potem przybili przed bramę, w którey przesiedli się do paradnego powozu stanu, który miasto na ten cel urządzić kazało, i który 30 mężów bogato ubranych ciągnęło. Przyboczna gwardyia i kilka korpusów innego woyska przybyły na kilka dni pierwey, tak iż osada nasza wynosi teraz 10,000 ludzi. Obecność J. K. Mci nie zmnieyszyła bynaymniey trwogi, która tu panuie. Dwór nie zabawi tu nad dwa miesiące.

Wczoray wystawiało miasto widok szczególnieyszy. O godzinie 2giey z południa kommissarze policyi oznaymić kazali, aby wszyscy, którzy dawniey należeli do milicyi narodowey zebrali się w wieczór pod karą śmierci w ratuszu. Około 4tey zgromadziło się do 15,000 ludzi. W puszczono niektórych, pytano o nazwiska, i t. d. iako też komu w swoim czasie broń i mundury oddali. Podczas tey czynności wszystkie rodziny znaydowały się w niesłychaney niespokoyności; każda lękała się, aby mąż, brat lub który krewny nie był z miasta wygnany, gdy Acuerdo (naywyższy sędzia) nakazał zaprzest ć tych pytań. Byli prefekci, deputowani do Stanów, officerowie Ilimitados i inne osoby musiały iednak miasto opuścić i wiele z nich uszło do Francyi. Lękano się surowych środków i całe miasto było zatrwożone. Rozkaz względem oddalenia się członków Stanów, &c. który tu onegday przylepiony został, brzmi iak następuie: "Król, Pan nasz (którego Boże zachoway) raczył rozkazać, aby wszyscy polityczni urzędniey pod bezwstydnym systematem konstytucyynym opuśc li Barcelonę przed przybyciem J. K. Mci. Rozkazuie się zatem prefektom, deputowanym i innym urzędnikom za konstytucyi, aby udali się do swych prowincyy, wyiąwszy stolicę, twierdze i porty morskie. Ci, którychby w dniu 4tym uięto, maią bydź woyskowo karanemi. Indefinidos oddalić się musieli do Vich, Sabadell i Cervera. Wszyscy mieszkańcy żałuią 3000 osób, które musiały się z Barcelony oddalić. Ustąpienie Francuzów czuć się teraz boleśniey daie. Królowi złożyć miano dowody, iak dalece członki stronnictwa Apostolskiego we Francyi wpływały do powstania Katalońskiego, co go bardzo rozgniewało.

Z Madrytu d. 3 Grudnia.

Słychać, iż Infantowie Don Carlos i Francesco poiadą do Barcelony dla złożenia NN. Królestwu Ichmość swoich życzeń.

Przy wyieździe NN. Królestwa z Walencyi został Jenerał Margr. Longa wielkim krzyżem orderu Karola 3go zaszczycony. Jenerał ten utrzymany iest nadal przy dowodztwie w Katalonii. Mówią, iż tenże powracaiąc z odprowadzenia Króla został od 200 ludzi w zasadce będących napadniony, ale był od 40 towarzyszących mu kon-

nych strzelców uwolniony, którzy przez swoią waleczność wielką rzeź pomiędzy spiskowemi zrządzili.

NN. Królestwo Ichmość nocowali w Tortosie w pałacu biskupim, gdzie Don Viktor Saez świetnie wysokich Gości przyiął i zadowolenie ich uzyskał. Król wyieżdzaiąc z Walencyi miał rozkazać, aby mieszkanie iego nie było naruszone, tak, iż zdaie się, że J. K. M. ziedzie tam znowu na wiosnę.

Hr. d' Espanna przeznaczony bydź ma na Ministra woiennego.

Wielu Prałatom, którzy prosili o łaskę dla Punnal, odpowiedział Król, iż zdrada kraiu na żadną nie zasługuie łaskę.

Z Saragossy i Pampeluny wysłane zostały deputacyie do Króla z prośbą, aby raczył także ich miasta swoią obecnością zaszczycić. Jeżeliby Król udał się do Pampeluny, tedy ustąpi ztamtąd zapewne woysko Francuzkie.

Tuteyszy Korregidor przesłał Królowi następuiące przełożenie: "Nayiaśnieyszy Panie! Nigdy nie byłem w teatrze i zawsze brzydziłem się komedyantami i śpiewakami; ale teraźnieyszy móy urząd zmusił mnie, niestety, do zatrudnienia się tą sprawą, lecz dodać muszę, iż im więcey mam z temi ludźmi do czynienia, tem więcey się niemi brzydzę. Gdy iednak polerowne ludy teatr iako sposób oświaty zaprowadziły, przeto zdaie mi się bydź naydogodnieyszą rzeczą utrzymanie iego wypuścić na licytacyią, a ieżeli go nikt wziąść nie chciał oddać go pod zarządzenie Rady miasta Madrytu. „

Przeciw Arcybiskupowi San Jago (w Galicyi), Oycu zakonnemu Welez, wyznaczono badalną kommissyią, ponieważ samowolnie ustanowił nieiako juntę inkwizycyyną.

List Infanta Don Miguel do Rejentki swey siostry zrobił tu wielkie wrażenie.

Minister skarbowy Ballesteros wyzdrowiał już zupełnie.

Dowódcy band Eskudero i Malo zostali w Alcala de Henares straconemi, i odtąd nie słychać więcey o ich bandach. Lausagareta i iego wspólnicy mimo wyraźnego rozkazu zostaią ieszcze w Nawarze przy życiu.

W Walencyi nałożono nadzwyczayny podatek 3 mill. realów na zastąpienie kosztów na pobyt NN. Królestwa.

Z Lizbony d. 1 Grudnia.

Onegdaysza Gazeta tuteysza zawiera następuiący urzędowy artykuł z listu Don G. Lima pod dniem 23 Listopada z Madrytu:

"Na dzisieyszey naradzie z Ministrem Don M. Salmon, powtórzył mi tenże, iż mogę Rząd móy zapewnić, że Rząd Hiszpański dokłada naywiększego starania, aby Portugaliia przez znayduiących się w iego kraiu Portugalskich wychodniów nie była zaburzoną. Wydał na nowo do Jenerał kapitanów rozkazy do zachowania nayściśleyszey w tey mierze przezorności, i oraz do oznaymienia będącym w ich prowincyiach wychodniom, iż Infant Don Miguel znayduie się w drodze do Portugalii i iakiemi ożywiony iest uczuciami, aby nie oszukiwali ich więcey ich naczelnicy. „

Przyiaciele konstytucyi pochlebiaią sobie nadzieią, że gdy Rejent przybędzie w towarzystwie PP. Palmella, Saldanha i Sil-Pinheiro, ciż wniydą do Ministerium. Przeciwnicy zaś sądzą, że Hr. Subserra zostanie Ministrem woiennym i upoważniony będzie do utworzenia nowego Ministerium.

W tuteyszym katedralnym Kościele postawiony iest wielki obraz, wystawiaiący In-

fanta Don Miguel, którego Arcy-Anioł w tryumfie do Portugalii wprowadza.

Z rozkazu Rejentki rozesłane zostały do Władz królestwa odpisy listu Infanta Don Miguel.

Gazeta tuteysza z dnia 26 z. m. ogłosiła wyrok, mocą którego P. de Sousa Carvalho, który podczas buntu był sekretarzem junty Taryffy, przez sąd za niewinnego uznany i do urzędu przywrócony został. Tenże sąd uwolnił kilka innych osób.

Z Londynu d. 11 Grudnia.

Dnia 7go b. m. była w wydziale spraw zagranicznych trzechgodzinna gabinetowa rada. Dnia 8go Lord Goderich miał długą naradę z J. K. Mcią w Windsor. Tegoż dnia Posłowie Pruski, Portugalski i sprawujący interessa Francuzkie mieli czynność w wydziale spraw zagranicznych. Wczoray Poseł Rossyyski miał naradę z sprawuiącym interessa Francuzkie, poczem obą udali się do Hr. Dudley.

Dnia 8go zrana Poseł Rossyyski, Xżę Liewen, i Hr. Dudley odebrali pisma z Petersburga. Poprzedzaiącego wieczorą odeszły pisma do Malty i Admirała Codrington.

Naynowsze nasze doniesienia z Stambułu dochodzą tylko do 11go Listopada.

W okrętowych naszych warsztatach panuie wielka czynność, co zdaie się utwierdzać mniemanie, że dotychczasowe postępowanie Porty nie zostawia naszem Ministrom innego środka nad woynę. Nakazano kilkanaście okrętów, a między temi 4 bombowe, usposobić do odpłynienia;

Infant Don Miguel spodziewany tu iest w Święta Bożego Narodzenia. Podczas iego tu pobytu wyznaczony iest do służenia mu Lord Mountcharles, syn Margr. Connyngham.

Xżę Sussexu pomnożył znacznie wyborową swoią bibliotekę nabyciem xiążek na aukcyi po P. Heygerat.

Korrespondent Gazety Gońca, który podpisał się B. i nie zdaie się bydź kto inny, iak Pułkownik Blaquier, umieścił w tych dniach list ciekawy. Oznaymuie on w nim, że narodowy Rząd Grecki iest formalnie utworzony, że przy mianowaniu rządowey kommissyi zaszły spory, które każdemu ucywilizowanemu zgromadzeniu zaszczytby przyniosły, że rząd nigdy nie wspierał rozboiów morskich, i że zdobyczowy sąd składa się z poważnych mężów, którzy nie raz dali dowody swoiego umiarkowania, iak np. okręt Angielski Mary Ann, który wiozł działa i parowe machiny dla Baszy Egipskiego, zwrócili iego kapitanowi, chociaż równie iak ładunek uważany mógł bydź za dobrą zdobycz. Nakoniec twierdzi autor listu, iż na prywatnych statkach nie znayduie się 500 Greków.

Z Bogota piszą pod dniem 4 Października: Mamy tu nadzieię, że fakcyia w Guayaquil, którą ogłosiła niepodległość tey prowincyi i nowe cła postanowiła, odstępi bez walki od swoiego zamysłu i powróci do spokoyności. Senat w Bogota na mieysce Borrero, który złożył swój urząd, obrał P. Mendez swoim prezesem. — Podług gazety Kolumbiyskiey liczy ta Rzeczpospolita 2,379,888 mieszkańców. Liczba członków Senatu wynosi 48 a Izba Reprezentantów 88. — Santiago de Chile i Valpairoso nawiedziła na początku Czerwca okropna powódź, która w okrętach, domach, polach, &c. zrządziła do 4 mill. piastrów szkody.

— Dnia 11go —

Wczoray ziechał J. K. M. do miasta i w pałacu St. James były wielkie pokoie, na których znaydowali się Wielki Admirał, Xżę Klarencyi, Lord Kanclerz, wszyscy gabinetowi Ministrowie, kilkunastu Biskupów i innych wyższych urzędników. J. K. M. odbył potem kapitułę orderu kąpielnego, na którey dotychczasowy nasz Poseł w Madrycie Fryderyk Lamb pasowany został na rycerza tego orderu. Nowi Biskupi Winchestru i Rochestru, stawieni przez Margr. Landsdowne, złożyli Królowi swóy hołd; pierwszy iako prałat orderu podwiązkowego otrzymał znaki tego orderu. Nakoniec miał J. K. M. tayną radę, na którey Parlament do 22 Stycznia odroczony został. Monarcha zabawi w mieście dni kilka i odwiedzać będzie teatry.

Dnia 11 Posłowie Rossyyski i Hiszpański, a onegday Portugalski, Rossyyski i sprawuiący interessa Francuzkie mieli czynność w wydziale spraw zagranicznych.

Onegday Xżę Klarencyi poiechał do Woolvich, dla obeyrzenia warsztatu i arsenału, a iutro znaydować się będzie na examinie uczniów w Portsmut.

Xiężna Augusta dla zupełnego wyzdrowienia uda się na czas iaki do Brighton.

Otrzymaliśmy gazety Lizbońskie do 1 b. m., a doniesienia z Rio-Janeiro do 23go Października. Ostatnie nieczynią ieszcze nadziei pokoiu z Buenos-Ayres. Korsarze tey Rzeczypospolitey zabieraią nawet okręty w portach Brazyliyskich.

Małżonka P. Stratford Canning bawiąca w Korfu, pisze ztamtad, że codziennie oczekuie swoiego męża z Stambułu.

Woyna z Biermanami kosztować miała 90 mill. talarów.

Rada gminna miasta Londynu dozwoliła sali ratuszowey na danie koncertu na korzyść wychodniów Hiszpańskich i Włoskich.

Gazety nasze zapełnione są doniesieniami o szkodach, które ostatnie burze pod naszemi brzegami poczyniły.

Onegday rano tak gruba tu była mgła, iakiey naystarsi ludzie nie pamiętaią.

Z powodu tegorocznich nieurodzaiów Xżę Buccleugh (w Szkocyi) skłonił się do odstąpienia swoim dzierżawcom 20 do 30 od sta od ich czynszu.

Biskupstwo Winchesteru iest tak intratne, iż zmarły Biskup zostawił przeszło półmilliiona funtów szterlingów w gotowiznie.

Z Sztokolmu d. 11 Grudnia.

Król i oyczyzna ponieśli wielką stratę przez nastąpioną dnia 9go b. m. śmierć Radcy stanu Hr. Wirzen. Na kilka dni przed śmiercią N. Król Jmość i Następca tronu odwiedzili odznaczaiącego się rzadkiemi talentami i światłem godnego sługi kraiu. Zmarły nie dożył lat 30 i zostawił syna, który uczy się w Upsali i dziedziczy tytuł Hrabi.

Tuteysza Akademiia woiennych umiejętności obrała między innemi zagranicznemi swoiemi członkami: Francuzkich Jenerałporuczników Vandoncourt i Dumas, Wirtembergskiego Jenerała Hr. Bismark, Saskiego Jenerałaporucznika Gersdorf, Francuzkiego Pułkownika Mavillon i P. Dupin.

DODATEK
DO Nro 104
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA DNIA 30 GRUDNIA 1827 ROKU w NIEDZIELĘ.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na O° Raumira.

Dzień godzina	Barometr z reduk: na O8 2.	Therm: czyli stop: zim i ciepła	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
Grudn:	cali lin:	stopnie	stop:			
god: 7	27 6, 667	— 1. 1	85	Połud: Ws. słyby	Chmury	
12	,, 6, 492	† 0. 8	81	Wschodni średni	,,	
25. 3	,, 6, 731	† 2. 0	82	,, ,,	,,	
9	,, 8, 164	— 1. 2	84	Połud: Ws. słaby	Pochmuno	
7	27 10, 002	— 1. 1	84	Połn: Za. słaby	Pochmurno	desz: o g. 8 3/4 śnieg, śnieg.
26. 12	,, 10, 711	† 0. 2	85	Zachodni słaby	,,	
3	,, 10, 952	† 0. 9	87	,, ,,	,,	
9	,, 11, 205	† 0. 8	89	Połud: Za. słaby	,,	
7	27 10, 286	† 0. 6	89	Północny słaby	Pochmurno	
27. 12	,, 10, 117	† 2. 2	85	Zachodni słaby	,,	Deszcz.
3	,, 9 730	† 2. 2	87	,, średni	,,	
9	,, 9, 692	† 2. 7	90	,, ,,	,,	Deszcz.
7	27 8, 338	† 3. 5	89	Zachodni mocny	Pogoda	
28. 12	,, 8, 028	† 4. 0	87	,, ,,	,,	Deszcz.
3	,, 7, 621	† 4. 0	87	Połud: Za. mocny	,,	o g. 5 śnieg z deszcz:
2	,, 6, 874	† 2. 0	88	,, ,,	,,	

J. *Steczkowski*, Z. A. O.

Z Wiednia d. 19 *Grudnia.*

Nayiaśnieyszy Cesarz Jmość raczył Jeneralnego swoiego Konsula w Lipsku i sprawuiącego interessa przy Dworach Xiążąt Anhalt i Schwarzenburg, Radcę rządowego Adama Müller, Kawalera na Ritterdorf, odwołać z

Przy zaczynaiącey się prenumeracie na Gazetę Krakowską od 1go Stycznia 1828 roku, uprasza iey Redakcyia o spieszne zgłaszanie życzących takową trzymać.

,ego dotychczasowego urzędowania, i na dowód swoiego ukontentowania z iego usług mianować Radcą nadwornym i przydać do nadzwyczaynych usług w kancelaryi Kanclerza Dworu i Stanu.

J. K. Wysokość Infant Don Miguel, który na kilka dni przed swoim ztąd do oyczyzny wyiazdem odwiedził mieysce pobożney pielgrzymki Maria-Zell, udarował tameczny kościół dwiema srebrnemi lichtarzami i takąż lampą wielkiego szacunku, tudzież 65 funtami swiec woskowych, a kommissyi zbieraiącey składki dla tamecznych pogorzelców doręczyć kazał 400 ZR. w monecie konwencyyney. Tenże Królewic podczas trzechletniego swoiego w Wiedniu pobytu dawał w każdem wydarzeniu dowody swey do dobroczynności skłonności, a mianowicie dawał co miesiąc dla ubogich po 100 ZR. w konwencyyney monecie, których podziałem trudnił się C. K. Radca rachunkowy i główny Rachmistrz w wydziale składek dla ubostwa, P. Józef Zeilner, któremu J. K. Wysokość przy wyiezdzie na zawdzięczenie iego pracy doręczyć kazał na pamiątkę pierścień brylantowy.

Od brzegów Menu d. 18 Grudnia.

J. K. Wysokość Infant Don Miguel ziadłszy w Minchen u Dworu obiad, i pożegnawszy Króla i Rodzinę Królewską udał się dnia 10go w wieczór w dalszą do Paryża drogę. Dnia 11 przybył do Sztuttgardu, odwiedził NN. Króla i Królową Wirtembergską, iadł u Dworu obiad, w wieczór znaydował się w teatrze, a dnia 13 około godziny 11 w wieczór odiechał z Sztuttgardu.

N. Krol Jmość Bawarski zezwolił na przywrócenie w Augszburga Seminarium teologicznego Katolickiego i Alumnatu Ewanielickiego; w ostatniem będzie 12 uczniów bezpłatnie utrzymywanych, a 18 iako honorowych umieszczonych. Otworzenie obu tych zakładów nastąpi z rozpoczęciem roku naukowego 1828/29. Tenże Monarcha polecił nadwornemu i teatrowemu zawiadowcy ubiorami w Minchen wygotować dla syna, edukuiącego się w zakładzie P. Desjardyn, Jenerała Bozzaris, bogaty Grecki ubiór.

P. Salomon Rotschild przybył przed kilku dniami z Paryża do Frankfortu; lecz krótko zabawi, ponieważ teraźnieysze okoliczności wymagaią nagle iego w Wiedniu obecności.

Xżę Jmość Elektor Heski udzielił Ces. Rossyyskiemu Radcy stanu Reissig pierwszy, a Ces. Rossyyskiemu Pułkownikowi Traitteur drugi komanderski krzyż orderu Lwa złotego.

Od dnia 1 Stycznia r. 1828 weydzie w moc w Wielkiem Xięstwie Heskiem nowa ustawa o rzemiosłach. Cechy nie są wcale zniesione, owszem nikt nie otrzyma patentu, wedle którego na przyszłość opłacać ma przemysłowy podatek, poki nie będzie do cechu przyięty. Na niektóre rzemiosła potrzeba nawet z policyynych względów wyzszego pozwolenia. Każdy patentowany kraiowiec prowadzić może w każdem mieyscu Wielkiego Xięstwa swoie rzemiosło bez wkupowania się do cechu, byle mieysca mieszkania swoiego nie odmienił. — Na komedyie, marionetki, sztuczne na koniach jeżdzenie, &c. iako też na taniec i muzykę w mieyscach publicznych nie będą całoroczne pozwolenia wydawane, ale tylko za czas za opłatą tygodniową od komedyi i innych tego rodzaiu widowisk po 5 ZR. lub po 45 graycarów od każdego wystawienia.

Od następnego Nowego Roku wychodzić będzie w Dreźnie polityczna Gazeta w ięzyku Francuzkim pod tytułem: *le Conciliateur* przez Professora Laforgue pisana. Hr. Capodistrias odpłynął iuż na fregacie Angielskiey do Korfu.

Od granic Tureckich d. 8 *Grudnia.*

Gazeta powszechna zawiera z listu pod dniem 18 Listopada z Bukarestu co następuie: "Nie należy zapominać, że Porta Ottomańska posiada sposoby do obrony, których nie można lekce ważyć i że nie tak łatwo zniszczyć można iey potęgę iak powszechnie mniemaią. Komu wiadome położenie gruntowe Multan i Wołoszczyzny, przyzna, iż dla stania się zwycięzcą potrzeba więcey nad samo wystawienie stutysiącznego woyska. Niedostatek wszelaki oczekuie woiownika, a łańcuchy gór i wąwozów, które ciągną się na 10 mil. na południe od Dunaiu, nadaią żołnierzowi Tureckiemu obronę, która naywprawnieyszey broni stać się może niebezpieczną. Nadbrzeże morza, naieżone ostremi i prawie niedostępnemi skałami czyni prawie niepodobnemi działania i dostanie żywności, i 40,000 Turków wstrzymać mogą postęp naywiększego woyska. Taką liczbę woyska posiada w tey chwili Porta, nie rachuiąc osad w twierdzach, i z początkiem wiosny bez wielkiego natężenia wystawić może przeszło 200,000 ludzi do boiu, gdyż żaden z Monarchów nie prowadzi z mnieyszym kosztem woyny nad Sułtana. W samey stolicy stoi 16,000 regularney piechoty, 6000 regularney jazdy i 200 dział z dobrym sprzężaiem. W Adryianopolu znayduią się dwie dywizyie piechoty po 5000 ludzi, 1000 koni i 50 dział, a w Tortokay między Sylistryią i Ruszczukiem stoią rozłożone iedna dywizyia regularney piechoty i kilkanascie tysięcy nieregularnego woyska. Przydawszy do tego nakaz pospolitego ruszenia, który u Ottomanów nie iest czczem słowem, tedy wyznać potrzeba, iż obalenie państwa Tureckiego nie iest tak łatwem iak sobie wystawiaią, i ieśli kroki nieprzyiacielskie wybuchną, pociągnąć za sobą mogą nayuporczywszą woynę. Xięztwa Multany i Wołoszczyzna uważaćby się na ówczas musiały iako skład broni i żywności woyska Rossyyskiego.,,

Posłowie Angielski, Rossyyski i Francuzki zobaczyli się znaglonemi do uczynienia ieszcze ostatniego kroku; rozkazali się na 24 Listopada u Reis-Effendego zapowiedzieć, poiechali w rzeczonym dniu w gali do nowego Porty pałacu i mieli z Tureckim tym Ministrem 3chgodzinną naradę. Słychać, iż Reis-Effendy nie odmienił podczas tey narady swey mowy; ale zaledwo zaiechali posłowie do swych mieszkań, gdy kazał im oświadczyć, iż Porta gotową iest uczynić im propozycyie. Sułtan udał się na kilka godzin przed naradą 3ch Posłów z Reis-Effendem do nowego pałacu Porty i udzielił ostatniemu swoie instrukcyie.

Podziękowanie.

Te kilka słów o W. Lewkowiczu, Doktorze Medycyny i Chirurgii, Profesorze w Uniwersytecie tuteyszym, do publiczney wiadomości podaie, nie w celu udzielenia pochwał, gdyż własne przekonanie dla tego, który przyniósł pomoc bliźniemu, naypięknieysze udziela; ale iedynie dla tego, abym osoby wzroku pozbawione, do szukania pomocy u tego sławnego Operatora, który na dniu pierwszym tego miesiąca, mnie 80letniey przez zdięcie katarakty zupełny wzrok przywrócił, zachęciła.— W Krakowie d. 28 Grudnia 1827 r.

Magdalena z Dzianottych *Mierzejewska.*

TEATR NARODOWY.

Dziś w Niedzielę, to iest dnia 30 b. m. daną będzie wielka nowa nigdy tu niegrana w Polskim języku Drama Liryczna w 4 aktach, napisana originalnie w niemieckim przez A. Wolffa, a na polski język wierszem w miarach oryginału przełożona, przez J. D. Minasowicza, z muzyką autora Opery Freyschütz Karola Maryi Weber: *Precioza.*

LOTERYIA KRAIOWA.

W 274 Ciągnieniu dnia 27go Grudnia roku

1827 w przytomności Osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

35. 72. 27. 58. 38.

Przyszłe 275 Ciągnienie dnia 2go Stycznia 1828 r. przypada.

DONIESIENIA.

Pisarz Trybunału Iwszey Instancyi Miasta Wolnego Krakowa i iego Okręgu, podaie do publiczney wiadomości, iż w myśl Art: 72 Prawa Seymowego o Sądach Pokoiu, na żądanie W. JX. Wincentego Kozłowskiego Opiekuna małoletniego Józefa Kozłowskiego w wsi Bolechowicach zamieszkałego, i W. Woyciecha Skarzyńskiego przydanego Opiekuna na przedmieściu Wesoła przy Krakowie pod L. 249 mieszkaiącego, sprzedana będzie przez publiczną licytacyią Kamienica przy ulicy Kanoniney pod L. 171 w Krakowie stoiąca do massy ś. p. Józefa Kalasantego Kozłowskiego należąca, a to z mocy Uchwały Rady Familiyney w opiece małoletniego Józefa Kozłowskiego pod dniem 28 Października 1826 r. zapadłey, a przez Wysoki Trybunał I. Instancyi W. M. Krakowa w dniu 20 Marca 1827 r. zatwierdzoney, niemniey następney w dniu 12 Października 1827 r. przez też Radę Familiyną wydaney, zaś podobnież przez Wysoki Trybunał pod dniem 19 Listopada 1827 r. zatwierdzoney.

Warunki licytacyi temiż Uchwałami Rady Familiyney obięte, są następuiące:

1) Licytacyia rozpocznie się od zniżoney Summy szacunkowey na pierwsze wywołanie w ilości 10,000 złp.
2) Chęć licytowania maiący złożyć ma na Vadium część dziesiątą Summy szacunkowey.
3) Zniżenie szacunku na pierwsze wywołanie położonego, nie może nastąpić bez nowey Uchwały Rady Familiyney.
4) Summa z licytacyi wyniknąć maiąca, po odtrąceniu Summ hypotecznych i procentów od tych zaległych iakie się okażą złożona będzie do Depozytu Sądowego w przeciągu 14 dni.
5) Nabywca w ciągu dni 8miu po odbytey licytacyi, złoży do Kassy główney zaległe podatki, kwit zaś z wypłaconych służyć będzie iako dowód strącenia części wylicytowanego szacunku.
6) W razie gdyby w przeciągu dni 14 kupiciel nie złożył resztuiącey Summy do Depozytu, nowa licytacyia na koszt iego ogłoszona będzie i wszelki niedobór iakiby się z powtórnego licytowania okazał, spadnie na niego.

Sprzedaż Kamienicy tey odbędzie się na Audyencyi Trybunału I. Instancyi W. M. Krakowa w domu pod L. 105 przy ulicy Grodzkiey, za popieraniem P. Stanisława Boguńskiego Adwokata Sądowego w Krakowie przy ulicy Szewskiey pod L. 332 zamieszkałego.

Do takowey licytacyi wyznacza się trzy termina:

Pierwszy dnia 31 Stycznia
Drugi dnia 28 Lutego Roku 1828.
Trzeci dnia 29 Marca.

Wzywaią się zarazem wszyscy wierzyciele hypoteczni, prawo rzeczowe maiący, aby pod prekluzyią na pierwszym terminie licytacyi, złożyli na Audyencyi Trybunału wszystkie tytuły swych wierzytelności z wykazem mianych pretensyy i ustanowieniem Adwokata.

W Krakowie dnia 29 Listopada 1827 r. *Kuliczkowski*, Pisarz Tryb.

Dnia 1 Stycznia 1828 r. na Kaźmierzu przy Krakowie pod L. 36 i 37 o godz: 3 z południa odbędzie się licytacyia na wydzierżawienie dochodów tegoż Dworku, cegielni i pieców wapiennych, zaś o 11 z rana w tymże dniu w żydowskiem mieście pod L. 85 i 209 wydzierżawione zostaną dochody tychże Domów; w dniu 4 Stycznia 1828 w wsi Bińczycach sprzedane będzie zboże w snopie, a dnia 1 tego miesiąca i r. 4ry konie na Kleparzu w targu końskim.

W Krakowie dnia 28 Grudnia 1827 r. *Jarzyński*, Kom: Sąd.

DOD: DRUGI.

DODATEK DRUGI
DO NRU 104
GAZETY KRAKOWSKIEY.

DYARIUSZ
SEYMU RZECZYPOSPOLITEY KRAKOWSKIEY
POSIEDZENIE VI.

Na posiedzeniu szótsem Reprezentant Siemoński w skutku zamowionego sobie na poprzedniem Posiedzeniu głosu odczytał na pismie iak następuie:

MOWA
ADAMA SIEMOŃSKIEGO
Reprezentanta na Seym Rzpltey Krakowskiey miana di 12 Grudnia 1827 r.

WSTĘP:

Nim zacznę mowę moię, winienem nayprzód Tobie IW. Marszałku i Wam JWW. Reprezentanci złożyć uszanowanie. Nie to uszanowanie, które w nikczemnych duszach, boiaźń, interes lub pochlebstwo, pobudką bywa, ale to uszanowanie, iakie szlachetność powodów, wzniecać powinno, w każdym Konstytucyinym Obywatelu, dla tak ważney i wysokiey Władzy, iaką Konstytucya z woli Nayiaśnieyszych Monarchów umieściła w Reprezentacyi Narodowey.— Tudzież oświadczyć Wam Dos: Mężowie, że celem mowy moiey będzie *Wyprowadzić z mylnego mniemania tych ludzi*, i te światłe osoby, które, są uprzedzone zle o naszym Narodzie, Rządzie, iego niepodległości przez tych, co w pognębieniu naszego Kraiu maią swoie widoki, a potem *Usprawiedliwić Narod od zarzutów i potwarzy*, zrobię wniosek i razem Proiekt do Prawa, któreby nasz Naród, Rząd, Trybunały i Akademią, zachować nadal mogło od tego złego i do przyięcia lub odrzucenia, pod światłe zdanie Wasze Dost: Mężowie poddam — Nie będę w mowie moiey oskarzać nikogo, nikomu szkodzić nie chcę, ale stanąć w obronie sławy Narodu i Powagi Rządu, iako Reprezentant wierny powołanin memu, powinienem, iest przytomną zawsze ta myśl Horacego sercu memu " Nemo vitiis sine nascitur, optimus ille est, qui minimis urgetur„ Nikt nie iest z ludzi bez wady, a naylepszy iest ten Człowiek, który ich naymniey ma — co Horacy powiedział o Człowieku, niech mi wolno będzie przystosować do Narodu, niemasz Narodu, którvby był bez błędów, a naylepszy z Narodów iest ten, który ich naymniey popełnił.

Dostoyni Mężowie i Reprezentanci Narodu Rzeczypospolitey Krakowskiey ściśle Neutralney Wolnego Miasta Krakowa i jego Okręgu!

Nie tylko Seymowi Rzeczypospolitey, ale całey Europie iest wiadomo: *że Niepodległość naszego Kraiu*, z woli Traktuiących

Nay: Monarchów utworzonego iest tak święta, iak są święte Prawa Narodów, iak iest święta Sprawiedliwość, iak iest święty charakter 3ch Proteguiących Mocarzy którym słyną.

Nie nabyliśmy więc tey niepodległości przez wystepki, przez zdradę, przez złamanie przysiąg lub wiary, ale nabyliśmy ią prawnie i godziwie tak, iak ią niegdyś nabyli Lacedemończykowie z rąk Króla swego Likurga, tak iak ią nabyli Ateńczykowie z rąk Solona 2go z siedmi Mędrców, który ich był Prawodawcą — Odsyłam więc tych co są zle uprzedzeni, co maią mylne wyobrażenie i mniemanie o naszey niepodległości, do Traktatów i umów między Nayiaśnieyszymi Monarchami.

Dowiódł nasz Naród, na Seymach poprzedzaiących, iak umieć i poważać ten wysoki dar Nayiaśnieyszey Ich woli, zna z prawa politycznego, co iest ta niepodległość i naczem ona zawisła, widzieć to można i iest wolno Szanownym Osobom zle uprzedzonym na stronę naszą z Protokułów Seymowych ieżoli łaska ich będzie odczytać — ia tu niektóre czyny przytoczę bo z czynów i z ich rozbioru tylko o Narodzie sądzić, zle lub dobrze, iest wolno.

Ze umieliśmy szanować Religią bez którey żaden Naród, przy naylepszych Prawach, szczęśliwym bydźby nie mógł — można opisać Prawami, co się należy ludziom od ludzi, lecz co Człowiek sam sobie iest winien, żadne Prawo opisać tego niezdoła, i iedna Religia tę niedostateczność Praw Ludzkich, zastąpić może. Wie Naród że konstytucya tego kraiu zasadzona iest na Religii, którey duch Boskiego Prawodawcy w Ewangelii rozwinięty, iest naypięknieyszym Kodexem Liberalności, niechce i nie zna Naród inney Liberalności, inney niepodległości, tylko taką, iaką odwieczne Prawa sprawiedliwości przepisały a Konstytucya utwierdza „ Nil liberale quod non idem iustum — to się stało przysłowiem Narodu.

Przestrzega Rząd, pilnuie Reprezentacya, nietykalności konstytucyi i praw ten kray obowięzuiących, bez których stałości cóżby znaczył Naród? iego niepodległość i Rząd? gdyby kto chciał bydź wyższym nad Prawo i Ustawy? a do tego ustawicznie straszył i zagrażał ich zmianą.— Na ówczas taki Rząd, taka exystencya Narodu, nosiłaby na sobie cechę, niezgrabney tymczasowości, z polityką gabinetów proteguiących nas Dworów niezgodney, świętości Traktatów, i samemu rozumowi przeciwney.

Znał to oświecony nasz Rząd, bo gdy iedna część Senatu, proiektowała zmianę w Konstytucyi i nietykalność iey naruszyła, druga część Senatu pełna rozsądney przezorności, a nadewszystko przychylności i przywiązania do Konstytucyi i Narodu, wiedząc że sobie Naród zmian nie życzy, niechciała na żadną pozwolić zmianę, ani na żadne proiekta czynione w tym względzie do podania ich Nayiaśnieyszym Monarchom nie zezwoliła.— Dla tego ieżeli iakie w tey mierze na poprzedzaiących Seymach głosy wskazały od sekretnego Towarzystwa lub kilka Senatorow, lub iednego z nich Indywiduum do gabinetu którego z 3ch Proteguiących Dworów wniesienie; to nie będąc Urzędowne, bo nie iest upoważnione, ani od Senatu Rządzącego, ani od Reprezentacyi skutku pożądanego mieć nie mogło, a podług Praw politycznych, za prywatne pismo uważane bydź musi.

Zna Naród, na czem niepodległość Rządu iego zawisła, bo gdyby ten ulegał, lub był stronnikiem, któżby był bespiecznym w takim kraiu, nareście Rząd taki, obrażałby Konstytucyą i Prawo, obrażałby ścisłą Neutralność, którey nayskrypulatniey dochowy-

wać iest obowiązanym, aże Rząd tego Kraiu, na mocy 4. Artykułu Konstytucyi i uwiecznienie iego, iest w Senacie, więc gdyby iedna część Senatu lub ktorykolwiek Członek pomylił się iak Człowiek w mniemaniu swoiem i ścisłey neutralności w czem uchybił, tedy druga część Senatu przez swoię światło i maderacya zwróciłaby go na drogę prawą.

Gdy więc Konstytucya umieściła Rząd tego kraiu, nie w Prezesie ale w Senacie pytam się? czyby można więcey obwiniać Prezesa gdybyśmy przypuścić mogli: że co urzędownego, a niepomyślnego wypadło dla Narodu, czyli nie więcey te Członki Senatu? która mu do tego dopomagały? bo Prezes iest i powinien bydź w Senacie, ale nie Senat w Prezesie, Reprezentacya ma prawo wybierania Prezesa co lat trzy, równie iak i Senatorów, Sędziów dożywotnich i niedożywotnich sobie tylko, przypisać może dobre lub złe skutki z trafnego lub nie, wyboru, i nieobwiniać nikogo tylko samą siebie. — Lecz gdzież są tacy Rządcy, Sędziowie i Reprezentanci którzy się nigdy nie mylą?

Widziemy zachowanie się względem naszego Rządu i Narodu Trzech Rezydentów Nayiaśnieyszych nas proteguiących Monarchów, które iest tak wzorowe, że może służyć zaprzykład każdey Dyplomatyczney Missyi, dla tego uszanowanie, szacunek i wdzięczność dla tych Trzech szanownych ze wszech miar Mężów są w całym Narodzie nieograniczone i dowodem tego, byt powszechny całego Narodu tey Rzeczypospolitey żal, po stracie iednego z Nich, którego nam śmierć zabrała.

Niemniey wie, Naród i Senat, że niepodległość Sądownictwa rozciąga się tylko co do zdania Sędziego, że Sędzia nie iest Sługą Administracyinym, ale sługą prawa i sprawiedliwości; bo gdyby zdanie Sędziego lub iego czyste sumnienie, podlegało iakiś nad sobą władzy, na cóż Prawa? w cóżby się obróciła Sprawiedliwość? na cóżby się zdały Trybunały? które dopełniać powinny i dopełniaią święcie w naszym Kraiu, pomimo nie raz zagrożeń, im przez Biorokracyą, czynionych, swoich obowiązków, i żadne nigdy uchybienie, dowiedzionych im prawnie nie było, a ieżeli który Sędzia albo przez niedołężność, lub chorobę, wstrzymuie bieg Sprawiedliwości przez obowięzuiący nie komplet, któremu często, bez opowiedzi swemu Prezesowi uchybia i sądzenie Spraw spaznia, to takiemu uchybieniu, łatwo Prześwietna Izba Prawodawcza zapobieży, gdy temu niedołężnemu fizycznie Sędziemu, emeryturę wyznaczy, i albo dla Zastępcy iego tymczasowemu, w Budgecie znaydzie fundusz, lub innego na mieysce iego obierze Sędziego.

Jeżeli się wina na iakiego z Publicznych Urzędników okazała, widzimy iak sobie Senat postępuie i postępować powinien, przed oskarżeniem takiego Urzędnika, albowiem we wszystkich Konstytucyinych kraiach, Urzędnicy Publiczni, są wystawieni na zarzuty, lecz powinni mieć tę rękoimią, że sądzeni bydź maią podług stałych zasad nie podług czyiego widzimi się, to iest: za poprzedzaiącym wysłuchaniem obwinionego i bez ogłaszania drukiem Akta oskarżenia, stawić nie tylko oskarżonego ale skarżącego uwłaczaiącego (gdyby przypadek zdarzył że Akt oskarżenia wyrokiem Sądowem za niegruntowny uznanym został, nie tak, iak ów Sprawozdawca, który przedstawuiąc na iednym z Seymów tey Rzeczypospolitey lubo nie udowodnione prawnie na ów czas poszlaki, przez Kommissyą śledczą, chciał robić Complicem facti, każdego Reprezentanta, którylby niebył iego zdania, iednomyślnie przez Kommissyą Seymową uchwalonego; wniesienie to cechowało człowieka cnotliwego tylko, ale nie Praw-

ka, któryby wiedział, że Seymowi służy Prawo czyli attrybucya zastanowienia się i niepodległość co do zdania, w oddaniu lub nie pod Sąd Naywyższy Seymowy obwinionego urzędnika — Wszelako, Reprezentacya wolała się skłonić do surowości Prawa, niżeli zasłużyć sobie na opinią pobłażania, chociażby nieudowodnionego prawnie obwinienia, mowię nieudowodnionego na ów czas prawnie, bo Duch Prawa, nie uznaie iak wiemy występcą każdego obwinionego, dotąd, poki ten przez Wyrok Sądu za takiego uznanym i kwalifikowanym nie iest, a nawet czyli na wolney nodze odpowiadać ma, czy z więzienia i nadto potrzeba Sądowego wyroku.

Sąd Naywyższy Seymowy złożonym będąc z Mężów znanych Kraiowi naszemu i z nieugiętości charakteru Sprawiedliwości i sumnienia, zasadzaiąc go na Prawie; okazuie iak iest bączny i przezorny, aby nie dać w niczem uchybić tym odwiecznym zasadom Praw, na których się związek Towarzystwa Ludzkiego opiera, a niezmordowania dla dobra społeczności prawa Sędziego Jnstruktora, ażeby doyść czy oskarżony iest występnym lub obwinionym lub dla braku dowodów gruntownych i prawnych wyśliźnionym od sprawiedliwego i ostrego ukarania, przeszła naybiegleyszych w tym względzie Sędziów w niesparcialności zastosowana rygoru Prawa Kryminalnego.

Nie była nam nigdy oboiętna niepodległość Akademii co do naukowości, która przywileiami od dawnych Monarchów zaręczoną w Konstytucyi Statutem organicznym obięta, Reskryptem Nayiaś; Jmperatora błogosławioney pamięci ponowiona, postawiły ią, iak się zdawało na ów czas, w przemagaiącey supremacyi, co było powodem Reprezentacyi i Rządowi, który nie chciał widzieć tey Supremacyi, ani w Stanie Akademickim, ani w stanie Duchownym, ani w Osobie Prezesa ani w Osobie którego z Senatorów lub Reprezentantów, ale, iedynie w samem Prawie; nad które, nikt w Rządzie tego Kraiu, wyższym bydź niepowinien. Wniosek w tym duchu i w tey myśli; ale nie w chęci szkodzenia Akademii lub Naukowości, w Roku 1820 przeciwko supremacyi większością głosów utrzymany, Senatowi przesłany został, który to wniosek, niewiem iakim sposobem, czyli to przez ktorego Członka z Senatu, czyli w sekretnym iego wydziale przez wyższe nad moc Senatu przyczyny przeistoczony NN. Monarchom proteguiącym ten kray przesłany został, w czym popełniony iest *malus dolus* względem JWW. Rezydentów Reprezentacyi, a nadewszystko względem tego Reprezentanta który ten wniosek podał i który w Protokule Seymowym dla przekonania się i dowodu, że nigdy Reprezentacya niechciała i niemiała przyczyny w żaden zły sposób, Akademią zle przed Nay: Monarchami wystawiać, która przez Trzy przeszło wieki z chwałą dla nauk i Narodu niepodległości co do Naukowości używała, że ten Malus Dolus (*) był zrobiony przez tych Ludzi, co w pognębieniu naszego Kraiu i Akademii mieli swoie osobiste widoki, inaczey ie przed Nay: Monarchami wystawiać.

Lecz zamilczyć należy i zasłoną pokryć to Malum dolum. Wolą Trzech Nay: Proteguiących Monarchów w odmianie Statutu, przyiął Naród nasz z Akademią z uszanowaniem — Akademia dostała Kuratora Męża ze wszech miar szanownego i światłego, który wie że nie uległość iego Rządowi, rozciąga

(*) Kiedy się zapytał Cicero Konsul Aquiliusza Pretora układaiącego formy do tego prawa, co to iest ten *Malus dolus*, odpowiedział: " Quum esset aliud simuletum, aliud actum.,,

się tylko co do Naukowości, który wie iak szanować należy Nauki w Kraiu i Stan Akademicki, i że Akademia powinna wraz z Kuratorem bydź w Narodzie, ale nie Naród w Akademii, i że Kuratora Urząd, w Kollizyi z Rządem Naywyżrzym w Kraiu, iakim iest Senat, bydźby nie mógł.

Zadna Akademia poszczycić się nie może, ani Rektorem którył by był cnotliwszym i miał więcey Nauki, ani Professorami we wszystkich wydziałach Uniwersyteta, którzyby do gruntowney znaiomości Obiektów Nauk których uczą, łączyli więcey Obyczaiów i Moralności, którzyby więcey przykładali się do przelania ich w serca i w dusze swoich Audytorów. Nikt zaprzeczyć nie może, że ta Akademia wydawała sławnych w Narodzie i świecie uczonym, we wszystkich Stanach Mężów, którzy umieli bydź obrońcami Ołtarza, Tronu, Praw i Tolerancyi; miała i owego Męża, któremu Astronomia systemata obrotu Planet i wyrachowanie ich biegu iest winna.

Niemożna nieoddać sprawiedliwości naszey uczącey się w tey Akademii młodzieży, odbywaiącey kurs Nauk tak w Uniwersytecie iak i Gimnazyach, ażeby niemieli odpowiadać troskliwości Rządu o Ich wychowanie i nauki; nigdzie lepiey nie iest pilnowana Szkolna młodzież i nigdzie na lepszą niezasługuie opinią i pomyślnieyszych dla kraju nieobiecuie nadziei.

Niemniey także zaymowała uwagę Reprezentacyi i Rządu naszego niepodległość władzy Duchowney [quo ad Spirutualia] i zabezpieczenie ich własności funduszów tak świeckich iak i klasztornych, Seminariów; bo ta w kraju i Rządzie powinna bydź poważaną a tym bardziey w naszym gdzie Konstytucya na niey iest zasadzona, szanować Boga i Jego namiestniczą Władzę, nieprzeszkadzać innym wyznaniom do czci naywyższey Istności, było i iest naszego Rządu i Narodu powinnością. Wnioski w Seymie w protokółach tyle razy czynione, za stanem Duchownym klasztorami i za ich funduszami za Seminaryum dowodzą, źle przekonanym o sprawiedliwości naszego Rządu i Reprezentacyi, światłe Duchowieństwo Stolicy tey Rzpltey i Jey Okręgu, które zawsze we wszystkich wiekach odznaczało się przywiązaniem do Rządu i Kraiu, czego tak wielkie w tym Kraiu dotąd zostawiło ślady, nie przypuszcza, ażeby kiedy Kollizyia się znaydować miała między Władzą Duchowną a Swiecką, to iest Naywyższym Rządem, dla tego że Pasterze nasi, podobni w nauce, pokorze pierwiastkowego Kościoła Apostołom, pamiętaią zawsze o tey Nauce Boskiego Prawodawcy: że Kościół powinien bydź w Narodzie, ale nie Naród w Kościele.

Niemożna zarzucić Reprezentacyi, abyśmy niepodległości prawa stanowienia Budżetu mieli kiedy nadużyć, nikt nie może posądzić Reprezentacyą o zły szafunek publicznego grosza, to iest ani o zbytnie wydatki ani o zbytnią oszczędność, dowodem tego są protokuły Kommissy Seymowey Budżetu, a niezmordowana gorliwość, i praca tylko Kommissyi, od kilkunastu lat, niedopuściła zapomnieć o żadnym wpływie Skarbowym, ażeby uniknąć stanowienia nowych podatków.

Nie wiem czyliby można znaleść Kray drugi w proporcyi iego ludności, w któremby cnota iaką iest Dobroczynność piękniey kwitnęła, i gdzieby płeć żeńska ta połowa Narodu naszego, o którey tu niemożna zapomnieć więcey okazywała troskliwości o cierpiącą nędzę, iak w naszey krainie, w któreyby żony, matki i córki były lepszemi i więcey przykładały się cnotami swemi, do szczęścia domowego i pokoiu, od którego to szczęścia domowego, publiczne szczęście, bierze

swóy początek i na niem się zasadza, one to umieią w paiać w Dzieciach swoich zamiłowanie cnót iakie same posiadaią, z których się rodzą te cnoty wielkie, iakie starożytne i dzisieysze ozdabiaią kraie; to iest: charakteru duszy niezmiennego, i wdzięczności dla Nay: Monarchów, którzy nam Prawa, Instytucye dążące do szczęścia tego kraiu, iako Oycowie Ludów i Prawodawcy nadali.

Nieskończyłbym tak prędko moiey mowy, gdybym tu dla przekonania, zle uprzedzonych o Naszym Narodzie, chciał więcey dowodów przytaczać, abym mógł wyprowadzić z mylnego mniemania odsełam ich ieszcze do zdawania nam sprawy corocznie przez Delegacyą od Senatu o Stanie i położeniu kraiu Wolney ściśle Neutralney Rzeplitey, iako Reprezentacyi Narodu, iest także Urzędowym Dowodem na stronę naszego Senatu, któremu niemożna nie dać wiary, bez przekonania, ani wyrzucać złą Administracyą, a tym samem, czyli usprawiedliwićby nie można Naród nasz od zarzutów i potwarzy o mniemanych w nim zgorszeniach, dla czego pozwolić mi raczycie Dost: Mężowie, że dla skrucenia tey drugiey części mowy moiey użycię Allegoryi.

Może który z szanownych i uczonych Mówców zarzuci mi, tu zapewne, że chcę Zgromadzenie Słuchaiących tak poważne, iakiem iest Reprezentacya Narodu rozsmieszyć, co niewłaściwie temu mieyscu.

Na ten zarzut odpowiadam wcześniey, że lepiey kiedy Naród się śmieie z Demokrytem, iak płacze z Heraklitem, a potem, niech sobie przypomnieć raczy Meneniusza Agryppę Senatora Rzymskiego, który bayką iedną czyli Allegoryą o zbuntowanych członkach przeciwko żołądkowi, bunt ludu Rzymskiego bez wylewu krwi uśmierzył i spokoyność miasta przywrócił, a tak mi łatwo wybaczy, gdyby mi się udało przytoczyć się maiącą przezemnie Allegoryą, uśmierzyć potwarze i plotki nasz Naród czerniące, równie także bez wylewu krwi, cieszyłbym się z tego zwycięztwa.

Z tego samego kwiatu pszczoła zbiera miód, z którego paiąki truciznę ciągną, i paięczynę na łapanie pszczułek obłąkanych zastawiaią, i tak w padła w nią nayprzód pszczółka Attycka i zatruta ich iadem, umarła, z niemałym świata uczonego żałem, w padła w nią pszczółka duchowna która tu, potey sali nieprzyiemne uszom słuchaczy wydawała tony, odsunięta od tego szanownego stanu, gdzieś za granicę uleciała, w padła w tę paięczynę pszczółka prokuratorska, która była agentką Biorokacyi na Zgromadzeniach politycznych zawikłana, uwięziona czeka Sprawiedliwego od Nay. Sądu Dekretu, w padła w nią pszczółka milicyina i sprawiedliwością Dekretu Trybunałów uwolnioną została. Zawikłała się w nią pszczółka policyina i ta niewiem iak się wydobędzie. W padły dwie młode mieyskie i niedoświadczone a ieszcze bardziey, że podobno Nektarem odurzaiącym spoione, które czekaią Wyroku na wolney nodze.

Możnasz więc z tych nieszczęśliwych obłąkanych lub obwinianych Pszczołek, sądzić zle i czernić cały Ul pszczół pracowitych? O nie zapewne przyznać to musicie Dostoini i oświeceni Mężowie, bo znacie dobrze Dost: Mężowie, że w każdym kraiu, znaydować się muszą obłąkane Pszczoły i złe Duchy, których pismo Swięte nawet w różnych postawach maluie, *haec omnia tibi dabo si cadens adoraveris me.* A zatem, wnoszę, że wszystkie potwarze i czernidła na Naród, Rząd, Trybunały, Akademią rzucane, iako niesprawiedliwe, błache, i nikczemne, nie zasługuią na żadną Uwagę w Re-

prezentacyi Narodu i innego uczucia w Kraiu nie wzbudzaią, iak tylko Sentymentalną wzgardę.

Teraz nic mi do ukończenia mowy niepozostaie; iak podać proiekta do Prawa, któreby nas zasłonić mogły od podebnego na dal złego. Prawo tak nazwane zasłaniaiące pismo od złego w Greckim prawodactwie nazywało się Grapheparanemon.

Proiekt do Prawa I.

Ktokolwiek w Kraiu Rzeczypospolitey czyto z Senatorów, czyli z Urzędników publicznych, tak Sądowych iak i Administracyinych, Akademii i Professorów, lub prywatnych osób, ważyłby się spotwarzać Rząd, Trybunały, Duchowieństwo, Akademiią, Reprezentacyą i takowe potwarze rozrzucać czy to w pismach, czy w drukach po kraiu naszym, tedy na zaskarżenie stósowne podług przepisów prawa obowięzuiącego ten kray, a nawet po uskutecznieniu z urzędu Prokuratora Kommissyi Sledczey na ten koniec wyznaczoney, do właściwego sądu iakie Ustawy przepisuią oddany bydź ma, i ukarany podług praw iakie Kodex obowięzyiący podług stopnia winy oznacza.

Proiekt do Prawa II.

Ktokolwiek w Kraiu Rzeczypospolitey Miasta Krakowa i iego Okręgu czy to z Senatorow, czy z Urzędników publicznych tak Sądowych iak i Administracyinych, lub z partykularnych osób, ważyłby się uczynić wniosek w Izbie Senatu dążący do zmiany Konstytucyi nadaney temu Kraiowi z łaski i woli kontraktuiących Monarchów i takie wnioski lub pisma drukował, lub na piśmie po kraiu rozrzucał, taki po udowodnieniu tego przez Kommissyie Sledcze i na zaskarżenie podług przepisów prawa, obowięzuiącego ten kray, do właściwego sądu iakie Ustawy podpisuią oddany bydź ma, i ukarany podług praw iakie Kodex na Seymie Prawodawczym maiący bydź zdziałanym w tym względzie oznaczy. (podp:) Adam *Siemoński*,

Repr: R. P. K.

(Ukończenie Posiedz: VI. w następnym Nrze.)

Jan Kanty *Siwecki*,
Sekr: Seymowy.